

دو فصلنامه بین المللی تحقیقات حقوق قضایی

License Number: 86227 Article Number: Y4N 145755 ISSN-P: 2717-1132

جنبه حقوقی فضای مجازی با توجه شخصیت افراد جامعه و

بررسی جرائم سایبری

(تاریخ دریافت ۱۴۰۲/۰۴/۱۵ تاریخ تصویب ۱۴۰۲/۰۶/۱۲)

دکتر میلاد خلیلی^۱

دارنده تندیس پژوهشگر برتر از موسسه قانون یار در سال ۱۴۰۲

معصومه زمانیان

دانش آموخته کارشناسی ارشد، گروه حقوق بین الملل، دانشکده حقوق، پیام نور تهران جنوب، ایران

چکیده

با توجه به اهمیت تاثیر فضای مجازی در زندگی افراد کاهش آسیب های فضای مجازی عنوان می شود فضای مجازی با برخورداری از ویژگی های منحصر به فردی همچون بدون رمز بودن، امکان هنجارشکنی و همچنین گمنام سازی کاربری سایبری امکان شناسایی هویت هنجارشکنان و تعقیب آنها با مشکل مواجه می شود. امروزه ضرورت حکومت اصل اخلاقی حسن نیت بر آثار حقوقی فضای مجازی نظیر اینترنت، اینستاگرام، تلگرام، واتساپ و... احساس می شود زیرا مشکلات ناشی از آثار حقوقی روابط اشخاص را مبهم و مناقشه برانگیز نموده است. لذا بررسی جنبه حقوقی فضای مجازی حائز اهمیت است.

واژگان کلیدی: فضای مجازی، سایبری، حقوق، مالکیت فکری، حریم خصوصی، اطلاعات

^۱ نویسنده مسئول

بخش اول: کلیات

ارتباطات رایانه ای جهانی (اینترنت) که در فضای مجازی صورت می گیرد، محدود به مرز های جغرافیایی نشده و قلمرو جدیدی برای فعالیتهای بشری بوجود آورده است. بگونه ای که امکان بکارگیری حقوق موجود در چارچوب مرزهای ملی را تضعیف نموده است. با توجه به نفوذ اینترنت در عرصه های مختلف حقوقی، سیاسی، مالی، تجاری و اجتماعی جوامع بشری، دولتها خود را ناگزیر از قانونمند نمودن اینترنت دیده و به فراخور حال خود قوانین داخلی و بین المللی برای این فضا وضع نموده اند.

گسترش استفاده از فضای مجازی به همراه شرایط جدیدی که بستر اینترنت، اعم از سایتها، وبلاگها، انجمن ها، پست الکترونیک و حتی اتاقهای گفت وگو، برای تبادل اطلاعات ایجاد کرده است می تواند منجر به چالش های زیادی در عرصه حقوق مجازی شود.

حسن نیت هسته بنیادین کاربرد اخلاق در فضای مجازی بوده و حکومت آن را در روابط اجتماعی ضروری می داند اخلاق را زیبا مفاهیم نیک و شر تبیین و مبنای الزام اشخاص در رفتارها می داند زیرا در فضای مجازی تعاملات حقوقی به صورت غیر حضوری انجام و تغییرات سامانه ها چنان سریع بوده که در عرض چند سال، به ضرورت های اجتماعی تبدیل گردیده اند برای جلوگیری از سوء استفاده اشخاص نیز با توجه به قانون ۵ کنوانسیون ارتباطات بحث حقوقی فضای مجازی پررنگ تر خواهد شد. پذیرش و شناخت حریم خصوصی به عنوان یک حق انسانی ریشه ای عمیق دارد که از دیرباز مرسوم بوده و به رسمیت شناخته شده است. موضوع حریم خصوصی در قرآن مجید هم مورد توجه و تکریم قرار گرفته است در قرآن سوره مبارکه نور و حجرات به موضوع احترام به حریم خصوصی تاکید شده است. تحقیقات و مطالعات مردم شناسی نشان می دهد در تمام جوامع بشری و تمام زمان ها قواعد اجتماعی وجود داشته و موضوعاتی برای فرد خاص بوده و همچنین فرد نیازی دیده است که این موضوعات از دسترس دیگران مخفی بماند. بحث جدی و صریحی که موضوع حریم خصوصی افراد را در چارچوب قوانین حقوقی مطرح کرده است انگیزه تالیف این اثر نیز می باشد و در این مقاله به حمایت از حریم خصوصی خواهیم پرداخت.

بخش دوم: مفهوم حقوق فضای مجازی

بیانگر این واقعیت است که با توجه به گره خوردن زندگی افراد با فضای مجازی برخی از اطلاعات و داده های شخصی در دسترس عموم گرفته است، عدم افشای این دسته از

اطلاعات و داده ها از حقوق اساسی هر فرد است و هر فرد مکلف به رعایت و احترام به حقوق شخصی و اطلاعات افراد در فضای مجازیست (محسنی، ۱۳۹۴، ۳۷).

در حقیقت، ظهور فضای مجازی، جریان مسائل مختلف و وضعیت حقوقی فضای مجازی در عصر حاضر باعث مطرح شدن چالش ها و تردیدهای حقوقی بسیاری که گاهی ادبیات حقوق سنتی با آن ها بیگانه است بوده. به همین دلیل نظام های حقوقی مختلف قوانین مختلفی را برای پاسخگویی به مسائل حقوقی فضای مجازی بسته یه چالش ها و مسائل پیش رو مطرح کرده است. لذا مجلس با تصویب قانون جرائم رایانه ای در مجلس شورای اسلامی و لزوم تعیین ضابط قضایی برای این قانون و نیز مصوبات کمیسیون فضای تبادل اطلاعات (فتا) دولت جمهوری اسلامی ایران که در بهمن ماه سال ۱۳۸۹ به دستور فرماندهی محترم نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تشکیل شد، وضعیت حقوقی فضای مجازی در کشورمان بیش از پیش قانونمند نمود. در کنار نهاد مذکور، قانون جرائم رایانه ای در سال ۱۳۸۸ برای تعیین مصادیق استفاده مجرمانه از سامانه های رایانه ای و مخابراتی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و به دنبال آن کمیته تعیین مصادیق محتوای مجرمانه بر اساس ماده ۲۲ این قانون تشکیل شد، طبق قانون مذکور فهرستی از مصداق های محتوای مجرمانه توسط این کمیته در دی ماه ۱۳۸۸ ارائه شد (نسیم بام، ۱۳۸۱، ۲).

امروزه سیستم های رایانه ای و فضای مجازی رایانه تجاوز و تعدی به حریم خصوصی اشخاص حقیقی و حقوقی که از بنیادی ترین و اساسی ترین حقوق بشر تلقی می شود و با شخصیت و ارتباط تنگاتنگ دارد را جرم دانسته به گونه ای که مجرمان در اقصا نقاط جهان فارغ است مرزهای جغرافیایی حق انسان رابطه تنهایی در فضای مجازی زیر پا میگذارند بیش از ظهور فناوری رایانه ای توانایی ورود به حریم خصوصی اشخاص و سرقت اطلاعات محدود بود با ظهور آن امکان طرح ریزی و هتک حریم خصوصی و سرقت اطلاعات سری و خصوصی اشخاص فراهم گشت که پیش از آن تصورش هم نمی رفت همچنین اگر پیش از این جاسوسان اطلاعات با مشکلاتی مواجه بودند و چندان امیدی به اقدامات مجرمانه خود نداشتند این سیستم ها امکاناتی فراهم کردند تا در کمترین زمان ممکن و با دقت بالا اطلاعات سری و غیر سری مورد نظر خود را به دست آورد (گرچی، ۱۳۹۵، ۲۵۲).

با توجه به توضیحات ارائه شده می توان گفت که در فضای سایبر محیطی غیرملموس در فضای شبکه های بین المللی که از طریق اینترنت به هم وصل شده اند وجود دارد. در این

محیط تمام اطلاعات مربوط به روابط افراد، ملت، فرهنگ ها و کشورها به صورت ملموس و فیزیکی در یک فضای مجازی و به شکل دیجیتالی وجود داشته و قابل استفاده بوده است (کوشکی، ۱۳۸۶، ۵۹).

رشد فضای مجازی باعث شده است که برخی افراد از جمله نخبگان، فعالیت‌هایی نوآورانه را در این فضا آغاز کنند؛ لذا آشنایی با قوانین و مقرراتی که بر فضای مجازی حاکم هستند بسیار حائز اهمیت است؛ از جمله قانون تجارت الکترونیک، قانون نظام صنفی، قانون جرایم رایانه‌ای، قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان و آیین‌نامه‌ی اجرایی آن و همچنین آشنایی با مقدمات لازم برای چنین فعالیت‌هایی از جمله کسب مجوز قانونی و تهیه‌ی پیش‌نویس توافق‌نامه با کسانی که قصد همکاری دارند و غیره. در عین حال، باید توجه داشت که فضای مجازی بستری را نیز برای سوءاستفاده‌ی افراد فراهم می‌کند؛ و عده‌ای ممکن است در جهت منافع شخصی خود مرتکب جرایمی در این حوزه شوند. جرایمی که بدون فضای مجازی اصلاً وجود نداشت (پورقهرمان، ۱۳۹۴، ۲۵).

موضوعات و مطالبی که در فضای مجازی منتشر میشوند غالباً به دلیل سرعت انتقال و گستردگی مخاطب به مراتب می‌توانند بیشتر از آثار چاپی اثرگذار باشند و همین موضوع تاحدی می‌تواند حساسیت بیشتر روی آنها را توجیه کند. اصولاً هرگاه شخصی در چارچوب قانون مبادرت به انتشار موضوع و مطلبی نماید با هیچ واکنش محدودکننده‌ای مواجه نمیشود ولی فقدان نص قانونی در خصوص مواردی که میتواند به دلیل ماهیت فضای مجازی آن را غیرقانونی به شمار آورد وجود دارد (انصاری، ۱۳۹۳، ۸۹).

یکی از قواعد عمومی در این خصوص موضوع انتشار محتوایی است که طبق تعریف قانون مجازات افترا یا توهین محسوب شود. اما به نظر میرسد فضای مجازی به خودی خود نیازمند قاعده‌گذاری‌های مخصوص و دقیق‌تر است. استفاده از پیام‌رسانه‌ای خارجی یکی از موضوعاتی است که میتواند انتشار مطلب در آن را برای نویسنده با چالش‌هایی مواجه سازد به خصوص آن دسته از پیام‌رسانها که مسدود و فیلتر شده‌اند چرا که بر اساس مصوبات شورای عالی فضای مجازی، وزارت ارتباطات مسئول برخورد با فیلترشکن‌ها است.

براساس تبصره دو ماده ۷۴۹ قانون مجازات اسلامی هرگاه یک محتوا براساس ضوابط فنی و فهرست مقرر از سوی کمیته تعیین مصادیق مجرمانه، یک محتوا یا موضوع مجرمانه محسوب شود خواه این محتوا ناشی از جرائم رایانه‌ای باشد و خواه برای ارتکاب جرم رایانه

ای به کارود، ارائه دهندگان خدمات دسترسی مکلف و موظف به فیلتر هستند و هر نوع تعمد در خودداری از این اقدام میتواند موجبات انحلال ایشان را فراهم آورد اما اگر خودداری و اجتناب از فیلتر به دلیل بی احتیاطی و بی مبالاتی باشد و عمد این خدمات دهندگان در محدود یا مسدودسازی زمینه دسترسی به محتوای غیرقانونی احراز نشود آنها را به جزای نقدی یا تعطیلی موقت محکوم می‌کند (قانون مجازات اسلامی، ۱۳۹۲)

بخش سوم: ابعاد حقوق مالکیت فکری در فضای مجازی

حقوق مالکیت فکری از زوایای متعددی با فضای مجازی آمیخته می‌شود. نرم افزارهای رایانه ای و نرم افزارهای چند رسانه ای، پایگاههای اینترنتی حتی صرف نظر از آنچه به عنوان محتوا عرضه میکنند از یک بعد جزو حقوق مالکیت معنوی اشخاص و شرکتهای محسوب میشوند، تولیدات بصری و محتوایی، پایگاههای اطلاعاتی که در لایحه حمایت از مالکیت فکری مشخصاً ذکر شده اند و ... همگی در فضای مجازی میتوانند مورد حمایت قانونگذار قرار بگیرد (اردبیلی، ۱۳۹۵، ۴۶). به دلایلی که پیشتر به آن اشاره شد و سهولت دسترسی به فضای مجازی امکان نقض حقوق مولفان و مصنفان در فضای مجازی به مراتب بیشتر و ساده تر از فضاهای دیگر عرضه عمومی آثار آنهاست. اینکه در صورت نقض حقوق مولفان کدام قانون حاکم است موضوع جدی و پرچالشی است (رحمدل، ۱۳۸۴، ۱۰۲). این موضوع که در تعارض دو یا چند قانون چه قانونی بر دعوای مولفان و مصنفان علیه نقض کنندگان متعدد حاکم خواهد بود و اینکه در تعیین قانون حاکم همان قواعد سنتی حاکم است یا درخصوص فضای مجازی موضوع فرق میکند نیز حائز اهمیت است (بهمنی، ۱۳۸۶، ۴۴) قواعد تعیین صلاحیت و قانون حاکم، به طور سنتی بر مکان و مرز مبتنی هستند و منشأ سرزمینی دارند، در حالی که در فضای مجازی، مکان وجود ندارد. به نظر میرسد براساس رویه بین المللی اعمال قانون کشور دارای نزدیکترین ارتباط با قرارداد کپی رایت بیشترین اقبال را در حل تعارض قوانین در این خصوص دارد. البته این موضوع در حالتی پیش می‌آید که در این موضوع قراردادی برای حمایت از حقوق مولف وجود نداشته که در آن به قانون حاکم نیز اشاره شده باشد (باستانی، ۱۳۸۶، ۶۹).

بخش چهارم: ارتباط بین حقوق اشخاص و فضای سایبری

ابتدا باید به ریشه حریم خصوصی پردازیم حریم خصوصی زمانی اهمیت پیدا می‌کند که فرد اهمیت دارد و تجاوز به حریم او جرم محسوب می‌شود. این گونه است که باموضوع

خصوصی بودن فضای مجازی برای فرد تجاوز به آن قانونی نخواهد بود. با این حال در دوران مدرن با رشد تفکر انسان گرایانه فرد اهمیت می یابد و همین موضوع خود را در حریم خصوصی نشان می دهد. حال توجه به این نکته جالب و ضروری که همین فرد، تاثیرگذارترین عنصر در فضای مجازی است ایجاد می شود (آشوری، ۱۳۸۳، ۶۶). این موضوع به خصوص در سالهای جدید و با ظهور شبکه های اجتماعی شکل تازه ای به خود گرفته است، چون در شبکه اجتماعی، آن که در مرکز توجه است همین کاربر یا به عبارتی دیگر فرد است. بوس که تولید محتوا می کند، نظر می دهد و در فضای مجازی و شبکه های اجتماعی دخالت دارد (بروجردی، ۱۳۸۹، ۱۳).

بند اول: عدم شناخت و نقض حریم خصوصی در فضای مجازی

بستر اول این است که فرد یا کاربر در فضای مجازی امکان ناشناخته ماندن دارد. درست است که سازمان های اطلاعاتی و پلیسی نیز هکرهای حرفه ای توانایی برای تشخیص هویت انتخاب کردند اما مهم این است که امکان ناشناس ماندن برای کاربران در وضع عادی وجود دارد این ناشناخته ماندن به صورت همزمان می تواند فرصت و تهدیدی برای حریم خصوصی در فضای مجازی باشد از سوی فردی که ناشناخته ماند در حقیقت فرد جدید یا هویتی متفاوت برای خود ایجاد می کند تا در حریم خصوصی واقعی او بماند و از سوی دیگر همین فرد می تواند تهدیدی برای دیگران و کاربران اینترنتی باشد.

بند دوم: تهدید افراد در فضای مجازی

در جهت حمایت از فضای مجازی باید توجه داشت که یکی از موارد سوء استفاده از داده های افراد مواردی است که فردی مبادرت به تهیه مخفیانه فیلم یا عکس از اشخاص می کند و به صورت غیر قانونی فرد را تهدید می کند. در این صورت موضوع مشمول بندهای الف و ج ماده ۵ قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت های غیر مجاز می کنند. مصوب ۱۳۸۶ بوده و مرتکب به ۲ تا ۵ سال حبس و ۱۰ سال محرومیت از حقوق اجتماعی و ۷۴ ضربه شلاق محکوم می گردد.

در عین حال ماده ۴ قانون فوق نیز مقرر می کند که هر کس با سوء استفاده، از فضای شخصی اشخاص در فضای مجازی کاری غیر قانونی انجام دهد. بر اساس ماده ۲۲۴ قانون مجازات اسلامی مجازات خواهد شد.

بخش پنجم: حمایت دولت از فضای مجازی

حریم خصوصی به عنوان یکی از حقوق بنیادین بشری، از جمله مهمترین حقوق فردی در دوران مدرن به شمار می رود که هم از نگاه شرع مقدس اسلام و هم از دید قوانین کشورها و اسناد بین المللی، محترم و مصون از تعرض می باشد. حق انسان بر خلوت و تنهایی و تنهایی و داشتن حریم خصوصی و به دور از نظارت و مداخله های غیر قانونی و خود سرانه دیگران، یکی از حقوق اولیه و بنیادین او به شمار می رود به طوری که برای برخورداری از چنین حقی نیاز به هیچ دلیل و توجیهی نیست (اصلانی، ۱۳۸۹، ۸۷) بدون تردید تجاوز به حریم خصوصی یک فرد به شرافت، حیثیت و استقلال فردی انسان لطمه وارد می کند بنا بر این باید از افراد در برابر نقض حریم خصوصی آن ها حمایت کرد. متأسفانه در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران، مقررات جامعی در زمینه حمایت از حریم خصوصی، چه در محیط واقعی و چه در فضای مجازی وجود ندارد. در حالی که هر نوع اطلاعاتی که جنبه شخصی دارند باید مورد حمایت قانونگذار قرار گیرند. امروز با ظهور فن آوری های نوین اطلاعاتی و ارتباطی، پیدایش و گسترش رسانه های جدید و نیز توسعه فضای مجازی (فضای سایبر)، امکان نقض حریم خصوصی اشخاص در این حوزه تسهیل شده و دغدغه ها و نگرانی های جدی ایجاد کرده است. این مقاله با هدف آسیب شناسی حریم خصوصی در فضای مجازی، قوانین و مقررات حقوق ایران را در زمینه حمایت از داده های شخصی مورد مطالعه قرار داده و ایرادات و انتقادات وارد بر قوانین موجود را تبیین نموده است. حق خلوت، یا به تعبیری حریم خصوصی افراد، در زمره ی یکی از مصادیق حقوق اساسی به شمار می رود که با حفظ مقام انسان و دیگر ارزش هایی که کرامت انسان را به ارمغان می آورد، ارتباط تنگاتنگ دارد. این که هر کس حق داشته باشد آزادانه در خلوت خود بر اطلاعات مربوط به امور زندگی اش کنترل داشته باشد (بهرمند، ۱۳۹۳، ۱۴۷). همچنین مانع دسترسی دیگران به این اطلاعات گردد و خودش تصمیم بگیرد تا چه حد در اطلاعاتش رادراختیار دیگران قرار دهد. امروزه، با ظهور فن آوری های اطلاعاتی و ارتباطی، پیدایش و گسترش رسانه های جدید و نیز توسعه فضای سایبر، امکان نقض حریم خصوصی اشخاص در این حوزه تسهیل شده و دغدغه ها و نگرانی های جدی ایجاد کرده است. حال سوال این است که با توجه به نوظهور بودن چنین فضایی، آیا از نظر اسناد بین الملل و حقوق ایران، حریم خصوصی در این فضا قابل حمایت است؟ تقریباً تمام اسنادی که تاکنون درباره ی

حقوق بشر به تصویب مراجع بین المللی رسیده است براین نکته اتفاق نظر دارند که بشرازحقوق وآزادی هایی برخوردار است که باید الزاماً وبه گونه ای موثر از آن حمایت شود ازجمله ی این حقوق، حق برحریم خصوصی می باشد. احترام به حریم خصوصی افراددر بسیاری ازاسناد بین المللی ومنطقه ای حقوق بشر موردتاکید قرار گرفته است. درنظام حقوقی ایران نیز حریم خصوصی اگرچه، به صورت مشخص موردحمایت واقع نشده است لیکن، مصادیق حریم خصوصی موردتوجه قرار گرفته است(حبیب زاده، ۱۳۹۰، ۷۴)

نتیجه گیری

فضای مجازی با وجود مزایای فراوانش، به دلیل ویژگی هایی مانند امکان تحصیل هویت های گوناگون، گمنامی و سهولت انجام اعمال مختلف، موجب مهاجرت بسیاری از جرایم به آن شده است و مسوولیت ناجا را که متولی برقراری نظم و امنیت است، دشوار می سازد. هدف اصلی این مقاله، تبیین شیوه های ارتکاب جرایم سایبری و نحوه پیشگیری از آن بود. این تحقیق از نظر نوع و هدف، کاربردی و از نظر روش های کمی گردآوری داده ها توصیفی- پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق را کلیه کارشناسان و متخصصان و صاحب نظران حوزه فناوری اطلاعات، معاونت پیشگیری پلیس فتای ناجا و قم در سال ۱۳۹۱ تشکیل می دهند که به دلیل محدود بودن جامعه آماری کلیه افراد جامعه به شیوه تمام شماری انتخاب و مورد ارزیابی قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده ها، پرسش نامه محقق ساخته است. نتایج این پژوهش نشان می دهد که شیوه های مبتنی بر فناوری اطلاعات شامل ردیابی هویت مجازی مهاجمان، گشت فضای مجازی و کنترل و نظارت بر فضای مجازی، جمع آوری ادله الکترونیکی جرم و مستند سازی صحنه جرم در پیشگیری از جرایم سایبر تاثیر دارد. حریم خصوصی محدوده معقولی است که فرد انتظار دارد از دسترس دیگران مصون بماند. این دیگری هم می تواند دولت باشد و هم می تواند سایر اشخاص حقیقی و حقوقی باشد. در فضای سایبر با توجه به تحولات و پیشرفت هایی که صورت گرفته و تبادل اطلاعاتی که در این عرصه صورت می گیرد حریم خصوصی افراد با تهدیدات و فرصت های مواجه گردیده است. حریم خصوصی از زمانی اهمیت پیدا می کند که فرد دارای اهمیت گردیده و از همین رو هم مفهوم حریم خصوصی و هم فضای مجازی یک مفهوم مدرن هستند(جلالی، ۱۳۸۷، ۳۹).

فن آوری اطلاعات در پیشرفت هر کشوری نقش کلیدی ایفا می کند. لذا شناخت فن آوری

های نوین اطلاعاتی و ارتباطی و تجهیز به آن گامی مثبت در جهت تحقق توسعه ی پایدار جامعه است. یکی از چالش های قرن بیست و یکم جرایم سایبری است. به منظور بهره مندی از مزایای فضای سایبر، این فضا می بایست به گونه ای امن شود که ارتکاب هر گونه جرم سایبری در آن غیر ممکن شود. این امنیت نیازمند اقدامات و راهکارهای متعددی است که باید در برنامه های توسعه ی هر کشور گنجانده شود. تعریف و تبیین جنبه های حقوقی امنیت فن آوری اطلاعات و تصویب قوانین مناسب، از راهکارهای مقابله با جرایم سایبری است که در مبارزه با این دسته از جرایم نقش حیاتی ایفا می نماید.

در دوران مدرن با رشد تفکرات انسان گرایانه فرد می تواند اهمیت پیدا کند و همین موضوع باعث می شود بستر فضای مجازی امکان ناشناخته ماندن فرد، آنلاین بودن، انحصارطلبی در ارائه فضای مجازی را فراهم نموده و همین خود زمینه چالش هایی برای نقض حریم خصوصی افراد در فضای مجازی خواهد بود (جلالی، ۱۳۹۱، ۲۵). دولت ها می توانند به عنوان یک ناقص بزرگ حریم خصوصی در محیط فضای مجازی شناخته شوند به دلیل اینکه وقایع این هفته است که دولت های مختلف به این نتیجه رسیدند که این دوگانه حریم خصوصی و امنیت باید جانب امنیت را بگیرند. دولت ها به انحای مختلف سعی بر نظارت و فضای مجازی دارند و با توجیه برقراری امنیت حریم خصوصی سایبری افراد را نقض می نمایند. به علاوه افراد نیز در قالب شرکت های ارائه کننده خدمات و کسب درآمد در حریم خصوصی افراد در فضای سایبر دست اندازی می کنند تمامی این موارد ویژگی ها و خصوصیات موجب تعیین محدوده و مشخصه و مفهوم حریم خصوصی در فضای مجازی و تفاوت آن با فضای فیزیکی می باشد. نظم و امنیت عمومی به عنوان یکی از مفاهیم بنیادین در دولت مدرن و با توجیه حفظ منافع و مصالح جامعه که ریشه در قواعد دارد مفهومی شناخته شده است در ادبیات حقوقی از اصطلاح نظم عمومی بر مبنای انسجام و سامان یافتگی و ثبات حقوقی و ارزش های هر جامعه از آن سخن می گویند.

در اندیشه مدرن یکی از مهمترین نظریات نظم عمومی می باشد و مبنای این نظریه امر تکوینی و طبیعی فضای مجازی و همچنین مستقل بودن نقش حقوق در فضای مجازی می باشد. لذا پیشگیری از جرم نخستین گام برای تحقق عدالت کیفری است. فضای سایبر به اقتضای ویژگیهای خاصی که دارد، بسیار مساعد برای پیشگیری وضعی می باشد. راهایی بستر، گمنامی کاربران، آسیب پذیری آماج، دشواری شناسایی بزهکاران، سهولت ارتکاب

جرم، گستردگی خسارت، کثرت بزه دیدگان و کم سن بودن اغلب کاربران، ضرورت پیشگیری وضعی از این جرایم را دو چندان ساخته است. لذا با اعمال شیوه های فنی پیشگیری از جرم می توان تا حد مطلوبی از این جرایم پیشگیری نمود.

منابع و مآخذ

- قانون مجازات اسلامی سال ۹۲ مجلس شورای اسلامی
- اردبیلی، محمد (۱۳۹۵)، حقوق جزای عمومی، چ ۴۷، تهران، میزان
- آشوری، محمد (۱۳۸۳)، حقوق بشر و مفاهیم مساوات، انصاف و عدالت، چ ۱، تهران، دانشگاه تهران
- اصلانی، حمیدرضا (۱۳۹۸)، حقوق فناوری اطلاعات، تهران، میزان
- انصاری، باقر (۱۳۹۳)، حقوق ارتباط جمعی، چ ۷، تهران، سمت
- باستانی، برومند (۱۳۸۶)، جرایم کامپیوتری و اینترنتی، چ ۳، تهران، بهنامی
- بروجردی، مهدخت (۱۳۹۸)، حریم خصوصی در جامعه اطلاعاتی، تهران، انتشارات دادگستر
- بهرمند، حمید (۱۳۹۳)، راهبرهای وضعی پیشگیری از جرائم سایبری، آموزه های حقوق کیفری
- جلالی، امیرحسین (۱۳۸۷)، جنبه حقوقی اقدامات کیفری بین المللی مجریان قانون در قبال جرائم سایبری، مطالعات پیشگیری از جرم، شماره ۳
- جلالی، علی اکبر (۱۳۹۱)، رفتارشناسی مجرمان در فضای سایبری، کارآگاه، ش. ۲۱
- حبیب زاده، طاهر، حقوق فناوری اطلاعات مقدمه ای بر حقوق تجارت الکترونیک (مطالعه تطبیقی)، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی
- رجب پور، کاشف (۱۳۹۳)، تدوین قوانین مناسب برای مقابله با جرائم سایبری، مجله دادرسی، ش. ۱۰۷
- رحمدل، منصور (۱۳۸۴)، حق انسان بر حریم خصوصی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ش. ۱۰
- کوشکی، غلامحسین (۱۳۸۶)، حمایت از حریم خصوصی در مکان خصوصی در مقررات دادرسی کیفری ایران، مجله حقوقی دادگستری، ش. ۵۸
- گرچی، علی اکبر (۱۳۹۵)، حقوقی سازی تحلیل عملکرد دولت در وقایع سیاسی روز از دیدگاه حقوق عمومی، تهران خرسندی

- محسنی، فرید (۱۳۸۵)، حریم خصوصی، چ ۲، دانشگاه امام صادق
- نسیم بام، هلن (۱۳۸۱)، حمایت از حقوق خلوت آدمیاندر عصر اطلاعات، مجله پژوهش، ش. ۲